

A. C. Lützen 200 ár

Tann 13. juni eru liðin 200 ár síðani, at Andreas Christian Lützen varð føddur. Hann var dani, sum tilvildarlíga kom í Føroya, og sum saman við síni ætt kom at merkja okkara samfelag

Óli Jacobsen

1. partur

Lützen er eitt kent navn í Føroyum, men søgan um ættina er kanska ikki so væl kend. Tann 13. juni eru 200 ár liðin, síðan A.C. Lützen, fyrsti Lützen í Føroyum, varð føddur. Tí kann tað verða gott høvi til at siga nakað um hesa søgu og um hansara virksema í Føroyum, sum var ógvuliga umfatandi.

Lützen kom til Føroya at vera lærari og organistur. Hetta gav ikki nóg av sær, so hann fekk sær handil og var við til at keypa skip.

Hann kom upp í politikk og gjørdist løgtingsmaður. Her kom hann í andstöðu til amtmannin Dahlerup, sum afturfyri hevdi seg inn á hann. Eisini var hann ein oddamaður í teirri uppgerð, sum løgtingið hevði við tann ráðaríka Dahlerup. Hetta endaði við, at amtmannin mátti leggja frá sær og fara av landinum.

Seinni gjørdist Lützen fyrsti býrádsformaður í Havn, og hann fekk ein søguligan deyða í 1874.

Eftirkomararnir hjá Evu og A.C. Lützen hava eisini havt stóran týðning á ymiskum økjum so sum handilsskap, skúlaskap og tónleik.

Tað verða ymisk tiltøk í samband við 200 ára føðingardagin. Eitt av teimum verður at geva út hondskrivaðu bókina hjá dóttir A.C. Lützen, Onnu Evensen, saman við tilfari, sum er tókt um pápa hennara.

Henda bók er fyrr umrødd her í Miðvikuni í sambandi við, at upprunahandritið til fyrsta eintakið av hesi bók av eigaranum í Danmark varð latið Landsskjalasavninum.

Anna greiðir m.a. soleiðis frá, hvussu pápi hennara endaði í Føroyum:

Min Fader

Min Faders Forældre døde, medens Fader var lille og Fader, der var født i 1813, blev da opdraget hos hans ældre Søster, der var gift med en Gaardejer i Sønder- jylland. Fader maatte være med ved Landbruget, men maa næppe have arbejdet med særlig Lyst eller Interesse, thi en Dag da han havde Besøg af en af Faderens venner, sagde denne til ham: "Hør, sig mig Andreas, bryder du dig egentlig om at blive Landmand?" "Nej, jeg vil meget hellere læse", svarede Fader. Vennen tog sig saa af Fader og betalte for ham paa Skaarup Seminarium. Engang da han var paa vej hjem for at holde Juleferie, traf han paa en Kro, hvor han var taget ind, nogle Seminariekammerater. Som de nu sidder allerbedst og taler om alt muligt, er der pludselig et af de unge Mennesker, der i Spøg sagde til Fader: "Hør du, Andreas Lützen, der er et Lærerembede med Orgelspil ledigt oppe paa Færøerne, det maa jo lige være noget for dig. Du skulde søge det". "Jeg! Det kan ikke nytte noget, der gaar jo ingen Skibe derop nu, saa inden min Ansøgning naar derop, er Embedet nok besat - men jeg kan jo gerne søge det for Spøgs skyld." - Dermed skrev Fader en Ansøgning og sendte afsted.

Da der om Foraaret kom Skib fra Færøerne, var der Svar til Fader. Han var antaget.

Mit Barndomshjem

Det var den 5. maj 1837 Fader kom til Thorshavn, der den gang var

Lützen giftist við Evu Jacobsen i Baianstovu

en dejlig og saare fredelig By mod hvad den nu er. Fader lejede sig ind i et Pensionat, der laa i nærheden af Kommuneskolen, hvortil han jo var kaldet til Lærer. Pensionatsværtinden havde en Kusine, Eva Margrethe Jakobsen, der hjalp hende, og hende blev Fader forlovet med. Inden Aaret var omme, fejrede de deres Bryllup den 10. marts 1838.

Efter Brylluppet flyttede mine Forældre ind i deres Lejlighed, der var beliggende i selve Skolebygningen.

Fader var middelhøj, som regel var han i jævnt godt Humør, ikke bange for at sige sin Mening til hvem det saa end var. Undertiden kunde han blive meget heftig, men

Andreas C. Lützen søkti starv í Føroyum til stuttleika

det var snart over. Moder var ogsaa middelhøj, blond, der blev sagt, at hun havde været meget køn. Efter at Moder var blevet gift, fik hun sat sin Væv op, og der sad hun saa om Aftenen og vævede. Hun vævede Gulvtæpper og vævede meget fint Kjøletøj for Folk. Mine Forældre fik efterhaanden 9 Børn. Lønningen var kun lille, saa det var intet under, at Moder gerne vilde tjene lidt selv ved væven. Fader var ogsaa meget flittig og søgte paa sin vis at tjene lidt ekstra. Efter endt Skolegerning gik han i Byen og gav Timer til Embedsmandsbørn, der skulde læse videre, der kom ogsaa et par hjem og læste tysk hos ham. Om Morgenningen, naar hele Familien havde drukket The, gik Fader ind i Skolen, der om Sommeren begyndte kl. 8 og om Vinteren kl. 9. Der var dengang ca. 148 skolepligtige Børn i Thorshavn, Skolen var delt i Klasser, og Fader havde en yngre Lærer eller "ungt Menneske", til at hjælpe sig, samt en ældre Mand der "saa" lidt til.

Om Søndagen spillede Fader Orgel i Kirken og hver anden Søndag, naar Præsten var i Annexet,

maatte Fader læse Prædikenen. Der var i det hele taget meget mere Kirkegang (dengang) deroppe end her nede i Danmark, og der skulde meget til for at hindre Folk i at gaa i Kirke. Om Aftenen læste eller skrev Fader, kun to Aftener om ugen tog han sig fri for at spille Whist og L'hombre, som han holdt meget af, der kom da nogle af hans Venner og spillede med ham. Der var nok at tage fat paa for Moder og hun arbejdede altid, enten med Husholdningen eller med Væven. Naar der var faldet Sne, var mine Brødre for det meste ude med deres Slæder og vi maatte altid hente dem hjem til Spisetid, de skulde dog ogsaa læse over paa deres Lektier. Mine Brødre havde en Kammerat, som jeg særlig godt kunde lide, han hed Jens Christian Evensen. (Tað var hann, sum Anna seinni giftist við).

Fader faar Landbrug

Amtmand Pløyen, der syntes, at Faders løn var for lille, gav ham et stykke Jord til afbenyttelse (den tidligere Bruger af det var død). Vi

Hann kom at starvast við Almúguskúlan úti á Reyni